

2018-09-17

Justitiedepartementet

Yttrande avseende betänkandet En effektivare kommunal räddningstjänst, Ju2018/03485/L4

Sammanfattning

Södertörns brandförsvarsförbund styrker i allt väsentligt utredningens förslag. Det är för det svenska samhället och dess medborgare att intentionerna i utredningen genomförs. I synnerhet är följande viktigt att uppnå:

- Kraven på ökad samverkan mellan kommuner och att dessa är anslutna till ett ledningssystem med en förmåga som avspeglar riskerna.
- En fungerande statlig tillsyn över kommunens utförande.
- Ett förtydligande av mål för den förebyggande verksamheten.
- Att frågan om jämställdhet stärks i MSBs uppdrag.

Vi vill lämna synpunkter enligt följande:

- Vi anser att föreslaget fokus på förebyggande arbete mot skadade och döda i samband med brand är för snävt och samhällsviktiga verksamheter saknas i prioriterade områden.
- Vi anser att MSB ska understödja länsstyrelserna i samband tillsyn av kommunal verksamhet och övertagande av räddningsinsats. Länsstyrelsen ska dock bära ansvaret.
- Det är viktigt att ev föreskrifter avseende kommunala ledningssystem tar höjd för att behov och systemstorlek kommer att variera över landet även i framtiden, och i detta får inte kommande föreskrifter bli ett hinder.

Utveckling av synpunkter

Södertörns brandförsvarsförbund anser att förmågan avseende räddningstjänst varierar för mycket mellan Sveriges kommuner. Många håller en tillräckligt bra förmåga, medan andra är för svaga. Observationen gäller både förebyggande och skadeavhjälpande arbete, och i kombination med den bristfälliga och tandlösa tillsynen staten idag bedriver över kommunerna kan brister få kvarstå över tid. Ett fåtal av förslagen skapar nya frågor där vi önskar alternativa formuleringar för att nå bästa effekt.

Säkra förmåga till hantering av stora och samtidiga räddningsinsatser

Stora insatser under sommaren 2018 påvisar tydligt behovet av åtgärder enligt stycke 7.3 och 7.4 och 10.6.2. Dessa är kritiska för att öka förmågan att hantera stora räddningsinsatser i riket.

Statens tillsyn över kommunerna måste stärkas

Vi delar helt analysen i kap 10 om den bristande förmågan till tillsyn över kommunerna. Att säkra att tillsyn genomförs på ett bra sätt och att det finns tillräckliga sanktionsmöjligheter enligt 10.2.5 är mycket viktigt. Dock, att flytta ansvaret till MSB bedömer vi inte automatiskt löser frågan. Frågan handlar om tillgång till kompetens och har också en relation till övriga uppdrag inom länsstyrelsens ansvarsområde (geografiskt områdesansvar). Att en fungerande tillsyn kommer till stånd är kritiskt, men vi vill förordna att den genomförs av länsstyrelsen med ett tydligare stöd från MSB.

Ett nationellt mål avseende förebyggande verksamhet är positivt men för snävt formulerat (5.4)

Södertörns brandförsvarsförbund delar uppfattningen att det finns stora vinster i att samordnat utföra både förebyggande och skadeavhjälpande arbete. Ett nationellt mål för den förebyggande verksamheten förtydligar detta.

Målets utformning ger stark tonvikt på människor liv och hälsa. Endast en mycket liten andel av det totala antalet bränder, och i ett fåtal typmiljöer, innehåller denna risk. Utöver direkta egendomskostnader som är en konsekvens av alla bränder måste också risken för utebliven samhällsfunktionalitet och omfattande miljökador beaktas. Vi ser därför en fara i att betona enbart liv och hälsa, och vill därför tillföra anläggningar där brand skulle få stora samhällskonsekvenser som prioriterade grupp. Vårt förslag stödjer även en ökad robusthet för totalförsvaret.

Föreskriftsrätt avseende kommunala ledningssystem får inte äventyra möjlighet till regional anpassning (6.7)

Utredningen syftar till att skapa en ökad enhetlighet avseende ledning av kommunal räddningstjänst. Dock, även vid utökat samarbete mellan kommuner är det osannolikt att respektive region kommer att uppfatta samma behov och ha tillgång till samma resurser. Exempelvis innehåller Stockholmsregionen flera miljoner invånare och särskilda riskobjekt medan ett regionalt samarbete på annan plats kan komma att inkludera ett antal hundra tusen och färre riskobjekt. Detta hindrar inte gemensam nomenklatur, men det är viktigt att inte MSB utformar föreskrifter som förhindrar regional anpassning avseende exempelvis antal ledningsnivåer.

Jämställdhet

Trots aktiviteter hos både MSB och i kommunerna under många år, är fortfarande den kommunala räddningstjänsten mycket ojämnställd både avseende faktisk könsfördelning men också utifrån vår förmåga att locka och behålla kvinnor. Utöver ett perspektiv grundat i mänskliga rättigheter där båda könen ska ha samma möjligheter har inte svensk räddningstjänst råd att medvetet eller omedvetet stänga ute halva rekryteringsgrunden. Vi står inför omfattande utmaningar avseende kompetensförsörjning.

Södertörns brandförsvarsförbund

Anders Edstam